

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה לחינוך תשפ"ד
שם הקורס: השיח האישי והקבוצתי
מספר קורס: 129.2.6250, 129.2.6260

שם המרצה: גב' תאיר תירוש

יעדי ההוראה:

מטרת הקורס לאפשר למשתתפיו להכיר את החומר התיאורטי העוסק באינטראקציות המתהוות בראיון הייעוצי. הלומדים יפעלו לרכישת מיומנויות בסיסיות של ראיון ייעוצי תוך מודעות לתהליכים אישיים ובין אישיים. נושאי הקורס יכללו הכרה וזיהוי מטרות מקדימות למפגש הטיפול, הבנת מערך ההטיות, תהליך הכרות וקשר, מודלים של תקשורת חוסמת ופותרת, סוגי שאלות, מיקוד והבנת הכאב המתמשך של הנועץ ובניה משותפת של דרכי סיוע. כמו כן ייבחנו זיהוי והבהרת תכני השיח הגלויים והסמויים, הצבת מטרות יעד והגמשתן בתוך השיח, משוב, רפריימינג, ותהליכי פרידה והערכה. בקורס יינתן דגש רב לפיתוח וצמיחה אישית תוך מודעות לחלקים האישיים של הלומדים שאותם הם מביאים למפגש.

חובות הקורס:

1. נוכחות קבועה
2. השתתפות פעילה
3. קריאה שוטפת והגשת מטלות

לאור המצב הבטחוני, יתאפשר למי שיאלץ להעדר משיעורים להשלים את החומר הנלמד דרך חומרי הלמידה הרלוונטים (פרטי קריאה ומצגות מסכמות) שיעלו למודל. כמו כן, יתאפשרו מפגשים אישיים עם המרצה.

הרכב הציון

1. ניתוח של התערבויות יעוציות מצפייה במהלך הפרקטיקום (אחד בכל סמסטר). ניתוח ההתערבות יכולול התייחסות למושגים תיאורטיים (שלושה בכל תרגיל) הנלמדים בקורס, תוך התייחסות להבנת תהליכים, תכנים ומיומנויות. כמו כן, תתבקש התייחסות רפלקטיבית. (30% כל תרגיל, סכ"ה 60% מהציון השנתי)
2. עבודת סיכום - ניתוח רפלקטיבי תוך שימוש במושגים תיאורטיים שנלמדו (לפחות חמישה) של תהליך ייעוצי בפרקטיקום. (40% מהציון השנתי)

ציון עובר בקורס: 65.

סמסטר א:

שיעור	נושא השיעור	חומרי קריאה
1	הכרות, תיאום ציפיות, מבנה הקורס	<ul style="list-style-type: none"> בנימין, א. (1972/1990) 'הראיון המסייע'. פרק 1: סיוע, עמ' 11-27. (תל אביב: ספריית פועלים. בנבנשתי, ר. (1984) 'האזנה ודיבוב בראיון' (פרק 1 – הראיון כתקשורת בינאישית, עמ' 9-26). ירושלים: מועצת בתי הספר לעבודה סוציאלית בישראל.
2	הקשבה כעמדה	<ul style="list-style-type: none"> כצנלסון, ע. (2005) דיאלוג עם ילדים. פרק ב: עקרונות הדיאלוג עם ילדים. 21-34. עופרים, י. (2002) ההקשבה בהורות ובטיפול כמכל מחיה וכהכנה ליכולת לשחק. בתוך: המשחק בעריכת אמיליה פרוני. 49-63. אלמוגי, י. על ההקשבה. בית המדרש לרוח האדם-סורוקה (נעם)
3	הקשבה: טכניקות מסייעות	<ul style="list-style-type: none"> בנימין, א. (1972/1990) הראיון המסייע. פרק 7 – תגובות והנחיות. 181-198. תל אביב: ספרית פועלים.
4	מיומנות שאלת שאלות	<ul style="list-style-type: none"> קלנר, נ' (2001). השאלה ככלי התערבות טיפולי. שיחות, טו (2), 103-94 בנימין, א. (1972/1990) הראיון המסייע. פרק 5 – השאלה. 119-144. תל אביב: ספרית פועלים.
5	אמפתיה	<ul style="list-style-type: none"> גודר, א' (2007). אמפתיה, איכפתיות והאתיקה הפסיכואנליטית. שיחות, כא (3), יוני, 304-309. עומר, ח. (1997). הסיפור האמפטי. שיחות, י"ב 13-20.
6	הכלה	<ul style="list-style-type: none"> פרלוב, מ. (2011). החזקה והכלה – ומה ביניהן? פסיכולוגיה עברית. אוחזר מתוך https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2655 אשל, ע. Let it be and become me - מחשבות על הכלה, הזדהות והאפשרות להיות. שיחות, ט"ז(2), 2002, 137-147
7	רבדים בשיח – מודע ולא מודע, העברה והעברה נגדית	<ul style="list-style-type: none"> ויניקוט, ד.ו. (1945ב). שגאה בהעברה הנגדית בתוך ע' ברמן (עורך), עצמי אמיתי עצמי כוזב (עמ' 62-75) תל אביב: עם עובד, 2009. ברמן, ע. העברה והעברה נגדית-כתהליך בינאישיו כולל. שיחות, א', 1986 (1). 6-15 בר-שדה, נ. (2004). העברה-נגדית בפסיכותרפיה עם ילדים ונוער. פסיכולוגיה עברית. אוחזר מתוך https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=185
8	משחקיות ודמיון	<ul style="list-style-type: none"> פרוני, א. (2002) מפרויד עד ויניקוט. מבוא לפסיכואנליזה ומשחק. בתוך: המשחק בעריכת אמיליה פרוני. 83-87. צ'ת'יק, מ. (2000) "התפקיד המרכזי של המשחק". שיטות בפסיכותרפיה של הילד- אסטרטגיות פסיכודינאמיות. הוצאת אח עמ' 59-70. ויניקוט, ד.ו. (1999). הילד משפחתו וסביבתו (פרק 22: מדוע ילדים משחקים). ספרית הפועלים
9	התמודדות עם אבל ואובדן	<ul style="list-style-type: none"> https://www.betipulnet.co.il/portal/lecture/restoring_resilience_and_growth הרצאה של פרופ' יוסי לוי בלז
10	עזרה ראשונה במצבי חירום ומשבר	<ul style="list-style-type: none"> מודל מעש"ה, ד"ר משה פרחי מודל גש"ר מאח"ד, פרופ' מולי להד
11	סיכום סמסטר	

סמסטר ב:

שיעור	נושא השיעור	חומר קריאה
1	הייעוץ הפרטני בבית הספר: עקרונות ושלבים	<ul style="list-style-type: none"> • טייכמן, י' ובר-אל, צ' (2004). הייעוץ הפרטני במסגרת בית-הספר. בתוך ר' ארהרד וא' קלינגמן (עורכים), <i>ייעוץ בבית-הספר בחברה משתנה</i> (עמ' 273-295). תל אביב: רמות. • בנימין, א. (1972/1990) <i>'הראיון המסייע</i>. (פרק 2 – שלבים, עמ' 29-66). תל-אביב: ספריית פועלים.
2	אינטייק	<ul style="list-style-type: none"> • צ'תיק, מ. (2004). שיטות בפסיכותרפיה של הילד: אסטרטגיות פסיכודינאמיות (פרק 1: מאפיינים כלליים של הילד כמטופל, עמ' 11-37). ת"א: אח."
3	בניית מוקד טיפולי – טיפול קצר מועד	<ul style="list-style-type: none"> • טייכמן, י' ובר-אל, צ. (2004). הייעוץ הפרטני במסגרת בית הספר בתוך: ייעוץ בבית הספר בחברה משתנה בעריכת רחל ארהרד ואביגדור קלינגמן. 273-294. • יבלון, י". (2019). אם לא תדע לאן אתה רוצה להגיע, איך תדע שהגעת לשם?": המוקד הטיפולי הדינאמי כבסיס ל"מפת דרכים" בטיפול. פסיכולוגיה עברית. אוחר מתוך https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3777 • ויסמן, ה', הרמתי, א' ושלו, ר' (תשנ"ט). ייעוץ קצר-מועד בעבודה פרטנית עם ילדים ובני נוער בבית הספר. <i>עיונים בחינוך</i>. 4, 85-59.
4	הגישה הנרטיבית	<ul style="list-style-type: none"> • עומר, ח. ואלון, ג. (1997) מעשה הסיפור הטיפולי. פרק 1: הסיפור האמפתי והפיצול הטיפולי. 1-29 • עומר, ח. ואלון, ג. (1997) מעשה הסיפור הטיפולי. פרק 6: העמדה הסיפורית בפסיכותרפיה. 165-172.
5	מנטליזציה	<ul style="list-style-type: none"> • בר-שדה, א'. המפגש עם האחר כמקדם התפתחות העצמי - התקשרות ומנטליזציה. מתוך: ספר המאמרים של הכנס "דרך האחר" (אדר תשע"ב). עורכת: יעל פויס. • גרינולד, נ. גרודזין-קיסרי, ש. היימן, ד. פינגלרנט, ס. פליישמן, ח. (2019). עבודה טיפולית רב-מקצועית מבוססת מנטליזציה: I – תאוריית מנטליזציה ומודל AMBIT. פסיכולוגיה עברית. אוחר מתוך https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3819
6	חשיבה משפחתית	<ul style="list-style-type: none"> • אייל, ח. (2004) יישום עקרונות הטיפול המשפחתי בעבודת היועץ. בתוך: ייעוץ בבית ספר בחברה משתנה בעריכת רחל ארהרד ואביגדור קלינגמן. 295-316
7	CBT	<ul style="list-style-type: none"> • הפרט, י. (2011) יסודות הטיפול הקוגניטיבי התנהגותי. בתוך: טיפול קוגניטיבי התנהגותי בילדים. בעריכת נילי מור יופ מאירס צופי מרום איוה גלבוע שכטמן. 1-16.
8	התנגדות, תקיעות, שתיקות	<ul style="list-style-type: none"> • זיו-ביימן, ש'. (2018). התנגדות או מחסום: מבט על תמורות בקושי לייצר שינוי, הרצאה מוקלטת ב-youtube. • מיכאל, א'. (1989). התנגדות בטיפול - של מי ההתנגדות. <i>חברה ורווחה</i>, ו', 39-47. • גילת, י'. ורביב, ע. (2014) פער השירות בבית הספר: מחסומים בפנייה לייעוץ ולטיפול אצל ילדים ובני נוער ודרכים להנמכתם. בתוך: היעוץ החינוכי כיום: חומר למחשבה ולמעשה בעריכת עמירם רביב ורחלי בולס. תל אביב: ספרית פועלים.
9	יועץ-ילד-הורים	<ul style="list-style-type: none"> • כהן, א' (2017). הפרקטיקה של הטיפול בהורות: עקרונות, משימות ותהליכים בגישה אינטגרטיבית (הצטרפות ואתגור, עמ' 136-138) • בתוך: כהן, א' (עורכת). <i>טיפול בהורות: גישה אינטגרטיבית לטיפול בבעיות ילדים באמצעות הוריהם</i>. קרית ביאליק: הוצאת ספרים "אח" בע"מ. • בולס, ר. (2014) מה צריכה יועצת לדעת בעבודה עם הורים? בתוך: היעוץ החינוכי כיום: חומר למחשבה ולמעשה בעריכת עמירם רביב ורחלי בולס תל אביב: ספרית פועלים. • ברנט, א. (2013) <i>'טיפול בהורים לפי הגישה הנרטיבית וטיפול ממוקד-פתרון</i>, פסיכואקטואליה, יולי, 2013. • פלוטניק, ר. "הקול ההורי" הורות בתהליך נפשי-התפתחותי. בתוך: חווית ההורות בעריכת כהן, א. (2007). 333-363.
10	סיום ופרידה	<ul style="list-style-type: none"> • בנימין, א' (1972/1990). <i>הראיון המסייע</i>. פרק 8 – דברי פרידה, עמ' 225-235). • תל-אביב: ספריית פועלים. • קולטראט, נ. (2012) התינוק ומי האמבט. פרק 9: סופים. 181-196.
11	סיכום שנה ומשוב	